

Byla C-39/24**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2024 m. sausio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n.º 6 de Ceuta
(Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 2 d.

Ieškovė:

Justa

Atsakovas:

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S. A.

<...> [Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, procedūra ir šalys]

<...>

NUTARTIS

<...>

FAKTINĖS APLINKYBĖS

- 1 Pagrindinėje byloje nutarta sustabdyti bylos nagrinėjimą, nes šalims ir prokurorui pasiūlyta galimybė pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 2 Pasibaigus šalims ir prokurorui nustatytam terminui, per kurį buvo galima pateikti, jų manymu, tinkamus argumentus dėl to, ar šis teismas gali kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, jie perdavė paaiškinimus, kurių turinys išdėstytas bylos medžiagoje.

TEISINIAI PAGRINDAI

3 <...>

4 <...>

5 <...>

[Prašymas taikyti sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą arba pagreitintą procedūrą, kuri atmetė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.]

6 <...>

[Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų šioje byloje galimas pateikimas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atsisakymas pateikti šį prašymą.]

7 <...>

8 <...>

[SESV 267 straipsnis ir kitos Sąjungos teisės nuostatos dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo, taip pat Europos Sąjungos Teisingumo Teismo rekomendacijos nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo.]

9 Šiam prašymui priimti prejudicinį sprendimą taikomos tokios Sąjungos direktyvos:

- 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais: 3, 5 6 ir 7 straipsniai,
- 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje: 7 straipsnis.

10 Jam taikomos šios nacionalinės teisės normos:

- *Orden de 5 de mayo de 1994, sobre transparencia de las condiciones financieras de los préstamos hipotecarios* (1994 m. gegužės 5 d. Įsakymas dėl hipoteka užtikrintų paskolų finansinių sąlygų skaidrumo) II priedo 4 punktas ir 5 straipsnis,
- *Ley 5/2019 de 15 de marzo, que regula los contratos de crédito inmobiliario* (2019 m. kovo 15 d. Įstatymas Nr. 5/2019, reglamentuojantis nekilnojamojo turto kredito sutartis) 14 straipsnis dėl skaidrumo,
- *Real Decreto Legislativo 1/2007 de 16 de noviembre, Texto Refundido de la Ley General para la Defensa de Consumidores y Usuarios* (2007 m. lapkričio

16 d. Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 1/2007, kuriuo patvirtinta Bendrojo įstatymo dėl vartotojų ir naudotojų apsaugos suvestinė redakcija) 8 straipsnio b ir d punktai, 60, 80, 82 ir 83 straipsniai,

– *Ley 26/88, de 29 de julio, sobre disciplina e intervención de entidades de crédito* (1988 m. liepos 29 d. Įstatymas Nr. 26/88 dėl kredito įstaigų drausmės ir intervencijos),

– *Ley 7/98, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratación* (1998 m. balandžio 13 d. Įstatymas Nr. 7/98 dėl bendrųjų sutarčių sąlygų) 3 straipsnis, 8 straipsnio 1 ir 2 dalys, 5 straipsnio 5 dalis, 7 ir 10 straipsniai,

– *Código Civil* (Civilinis kodeksas) 1303 straipsnis ir kitos susijusios nuostatos.

- 11 Šioje byloje ginčijama 2005 m. lapkričio 3 d. notaro <...> patvirtintos hipoteka užtikrintos paskolos sutarties, kurioje ieškovė nurodyta kaip hipoteka turtą įkeitusi paskolos gavėja, o atsakovas – kaip paskolos davėjas (kreditorius), sąlyga dėl administravimo mokesčio. Sutarties 4.1 sąlygoje nustatytas administravimo mokestis, lygus 0,25 % pagrindinės paskolos sumos; jį paskolos gavėja bankui sumokėjo sudarydama notaro patvirtintą hipoteka užtikrintos paskolos sutartį, o lėšos buvo nurašytos iš einamosios sąskaitos.
- 12 *Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) 2020 m. liepos 16 d. sprendime sujungtose bylose C-224/19 ir C-259/19* pasisakė dėl administravimo mokesčio, nors ir neatsižvelgdamas į konkrečius minėtą administravimo mokestį reglamentuojančius teisės aktus, taip pat priėmė 2023 m. kovo 16 d. sprendimą [*Caixabank (Paskolos administravimo mokestis)*, C-565/21, EU:C:2023:212] dėl tokios sąlygos nesąžiningumo kontrolės. Priėmus *2020 m. liepos 16 d. ESTT sprendimą*, dauguma Ispanijos provincijų teismų nusprendė panaikinti hipoteka užtikrintų paskolų administravimo mokestį ir nurodė bankams grąžinti klientų sumokėtas sumas ir palūkanas. Taisyklė, kuria tame ESTT sprendime vadovautasi panaikinant administravimo mokestį, yra tokia: bankai gali imti šį mokestį tik tuo atveju, jeigu gali įrodyti, kad paskolą gavusiam klientui suteikta paslauga pateisina tokias išlaidas. ESTT sprendime nurodyta, kad administravimo mokestis neapibrėžia sutartinių santykių esmės, kad jis į bendrą paskolos kainą įskaičiuotas ne dėl to, jog yra bendros kredito kainos metinės normos dalis, ir nereiškia esminės sutartyje numatytos paslaugos, ir kad bet kuriuo atveju šiam mokesčiui yra taikoma sustiprinta nesąžiningumo kontrolė. Galiausiai ESTT nusprendė, kad, pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą, dėl sąlygos, pagal kurią vartotojas privalo sumokėti administravimo mokestį, gali atsirasti ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai, jeigu bankas neįrodo, kad šis mokestis atitinka faktiškai suteiktas paslaugas ir patirtas išlaidas. Šia jurisprudencija vadovautasi 2020 m. gruodžio 17 d. *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Saragosos provincijos teismas, Ispanija) 5 skyriaus sprendime, 2020 m. lapkričio 27 d. *Audiencia Provincial de Lérida* (Leridos provincijos teismas, Ispanija) 2 skyriaus sprendime ir 2020 m. spalio 9 d. *Audiencia Provincial de*

Madrid (Madrido provincijos teismas, Ispanija) 11 skyriaus sprendime. 2023 m. kovo 16 d. ESTT sprendimas priimtas remiantis ankstesniu 2020 m. liepos 16 d. ESTT sprendimu ir jame nėra konstatuota, kad sutarties sąlyga dėl administravimo mokesčio gali būti automatiškai patvirtinta kaip skaidri, atlikus skaidrumo analizę, taip pat yra nustatyta, kad turi būti atsižvelgta į: i) sąlygos formuluotę; ii) informaciją, kurią įstaiga pateikė paskolos gavėjui, įskaitant informaciją, kurią ji privalo pateikti pagal sektoriaus teisės aktus; iii) įstaigos reklamą apie šios rūšies paskolas, iv) „atsižvelgiant į pastabumo lygį, kurio galima tikėtis iš vidutinio pakankamai informuoto ir protingai pastabaus bei nuovokaus vartotojo“.

13 2023 m. gegužės 29 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) 1-ojo skyriaus sprendime Nr. 816/2023 (Byla Nr. 919/2019) nurodyta, kad aplinkybė, jog bankas neįrodė, už kokias paslaugas mokamas administravimo mokestis, nereiškia, kad šis mokestis negalioja, nes, kaip pažymėjo ESTT, tokia aplinkybė nelaikoma esmine to mokesčio galiojimo sąlyga. Taigi būtina atlikti skaidrumo ir turinio analizę, tačiau reikia vadovautis aiškiu atskaitos tašku: paslaugos, už kurias atlyginama mokant administravimo mokestį, yra neatsiejamos nuo paties hipoteka užtikrintos paskolos suteikimo ir yra išvardytos arba nurodytos sektoriaus teisės aktuose.

14 2023 m. gegužės 29 d. *Tribunal Supremo* sprendime Nr. 816/2023 apžvelgtas ESTT priimtas sprendimas ir šiuo klausimu pabrėžta, kad:

1°. reikia paneigti, jog administravimo mokestis yra pagrindinio sutarties dalyko dalis, nes ESTT sprendime konstatuota, kad, vertinant paskolos gavėjo požiūriu, esminio paskolos sutarties elemento sąvoka turi likti siaura ir tokiu elementu turi būti laikomos tik palūkanos.

Dėl to *Tribunal Supremo* mano, kad tikslinga iš dalies pakeisti nacionalinę jurisprudenciją taip, kad administravimo mokesčio turinys (nesąžiningumas) galėtų būti tikrinamas, nes šis mokestis nėra esminių sutarties elementų dalis pagal 1993 m. balandžio 5 d. Direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 4 straipsnio 2 dalį;

2°. administravimo mokesčiu atlyginamos išlaidos, susijusios su hipoteka užtikrintos paskolos ar kredito vertinimu, suteikimu arba administravimu. Dėl to administravimo mokestis *per se* nėra nesąžiningas;

3°. sąlyga dėl administravimo mokesčio turi būti ne tik aiškiai ir suprantamai suformuluota, bet ir patvirtinta kaip atitinkanti materialinio skaidrumo reikalavimą, atlikus tokio skaidrumo kontrolę, jeigu sutartis sudaryta su vartotojais arba naudotojais. Taigi norėdamas priimti sprendimą dėl šios sąlygos teisėtumo nacionalinis teismas turi:

– patikrinti jos ekonomines pasekmes vartotojui; tai leis vartotojui suprasti, už kokio pobūdžio paslaugas atlyginama toje sąlygoje numatytu mokesčiu,

– patikrinti, kad sutartyje nurodytos įvairios išlaidos arba jomis atlyginamos paslaugos nesidubliuoja,

– patikrinti, kad finansų įstaiga pateikė privalomą informaciją pagal nacionalinę teisę ir ar įtraukė šią informaciją į savo išankstinį pasiūlymą arba reklamą apie sudarytos sutarties rūšį. Be to, turi būti patikrinta, ar iš šios informacijos arba reklamos vartotojas gali gauti pakankamai žinių apie sutartyje numatytos sąlygos dėl administravimo mokesčio ekonominį turinį ir veikimą, t. y. žinoti priežastis, pateisinančias atlyginimą administravimo mokesčio lėšomis, net jei paskolos davėjas neprivalo sutartyje nurodyti, kokio pobūdžio yra visos tomis lėšomis atlyginamos paslaugos,

– įvertinti ypatingą dėmesį, kurį vidutinis vartotojas tokiai sąlygai teikia dėl to, kad joje numatyta, jog suteikiant paskolą ar kreditą turi būti sumokėta visa didelė suma;

4°. siekdamas išnagrinėti galimą sąlygos nesąžiningumą *Tribunal Supremo* nurodo, kad ESTT yra priėmęs tokį sprendimą:

– kalbant apie sąžiningumą, turi būti patvirtinta, jog verslininkas, sąžiningai ir teisingai veikdamas vartotojo atžvilgiu, galėjo pagrįstai tikėtis, kad vartotojas būtų sutikęs su tokia sąlyga, jei dėl jos būtų atskirai derėtasi,

– kalbant apie ryškų neatitikimą, negalima teigti, kad sąlyga, kurioje nustatytas hipoteka užtikrintos paskolos ar kredito administravimo mokestis, bet kuriuo atveju pažeidžia iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą, tačiau reikia įvertinti, ar išlaidos nėra neproporcingos, palyginti su paskolos suma, arba paslaugos, už kurias atlyginama mokant šį mokestį, jau nėra įtrauktos į kitus vartotojui taikomus mokesčius (51, 58 ir 59 punktai).

15 Dėl nacionalinės teisės normų, taikomų informacijai, kurią skolinančioji įstaiga vartotojui turi pateikti hipoteka užtikrintos paskolos ar kredito sutartyse, ir būtent dėl administravimo mokesčio 2023 m. gegužės 29 d. *Tribunal Supremo* sprendime nurodyta:

„1. Taikant bankų veiklos skaidrumo taisykles, administravimo mokestis traktuojamas kitaip nei kiti bankų mokesčiai.

1994 m. gegužės 5 d. Įsakymas dėl hipoteka užtikrintų paskolų finansinių sąlygų skaidrumo II priedo 4 punkte nustatyta:

„4. Mokesčiai.

1. Administravimo mokestis. – Visos išlaidos, susijusios su paskolos vertinimu, hipoteka užtikrintos paskolos suteikimu ar administravimu, arba kitos panašios skolinančiosios įstaigos veiklai būdingos išlaidos, susijusios su paskolos suteikimu, turi būti įtrauktos į vieną mokestį, vadinamą „administravimo

mokesčiu“ ir mokamą tik vieną kartą. Šioje sąlygoje nurodytas to mokesčio dydis, taip pat mokėjimo būdas ir data. <...>

2. Kiti mokesčiai ir vėlesnės išlaidos. Be „administravimo mokesčio“, gali būti sutarta iš paskolos gavėjo reikalauti tik: <...>

c) mokesčių, apie kuriuos tinkamai pranešta Ispanijos bankui pagal 1989 m. gruodžio 12 d. įsakymo ir jo įgyvendinimo reglamentų nuostatas ir kurie atitinka įstaigos teikiamą konkrečią paslaugą, išskyrus paprastą administracinę paskolą.“

2. Palyginti su kitais banko mokesčiais, administravimo mokestis skirtingai traktuotas ir pirminės redakcijos *Ley 2/2009, de 31 de marzo, por la que se regula la contratación con los consumidores de préstamos o créditos hipotecarios y de servicios de intermediación para la celebración de contratos de préstamo o crédito* (2009 m. kovo 31 d. Įstatymas Nr. 2/2009, reglamentuojantis hipoteka užtikrintų paskolų ar kreditų sutarčių ir tarpininkavimo paslaugų, skirtų paskolos ar kredito sutartims sudaryti, sutarčių sudarymą su vartotojais). Šio įstatymo 5 straipsnyje pateiktos tokios nuostatos dėl skaidrumo pareigų, susijusių su mokesčiais ir išlaidomis:

„1. Įmonės savo nuožiūra nustato mokesčių tarifus, sąlygas ir išlaidas, kurias turi atlyginti vartotojai, ir nenumato kitų apribojimų nei tie, kurie dėl nesąžiningų sąlygų nurodyti šiame įstatyme, 1908 m. liepos 23 d. įstatyme ir 2007 m. lapkričio 16 d. Karaliaus įstatyminiame dekrete Nr. 1/2007.

Nustatant mokesčių ar kompensacijų tarifus ir atlygintinas išlaidas, įskaitant konsultacinę veiklą, turi būti nurodyti jų taikymo atvejai ir prireikus mokėjimo dažnumas. Mokesčiai ar kompensacijos ir atlygintinos išlaidos turi atitikti faktiškai suteiktas paslaugas arba patirtas išlaidas. Jokiu atveju negali būti reikalaujama, kad klientas padengtų mokesčius ar išlaidas už paslaugas, kurias teikti jis nedavė aiškaus sutikimo arba kurių jis aiškiai neprašė.

2. Neatsižvelgiant į pirmesnės dalies nuostatas:

a) hipoteka užtikrintų paskolų ar kreditų atveju taikomos hipotekos rinką reglamentuojančių specialių teisės aktų nuostatos dėl kompensacijos už išankstinį grąžinimą, išskyrus atvejus, kai hipoteka užtikrintos paskolos ar kreditai suteikti iki 2007 m. gruodžio 9 d., o sutartyje yra numatyta mokesčio išankstinio grąžinimo tvarka, įtvirtinta *Ley 2/1994, de 30 de marzo, sobre subrogación y modificación de préstamos hipotecarios* (1994 m. kovo 30 d. Įstatymas Nr. 2/1994 dėl hipoteka užtikrintų paskolų subrogacijos ir pakeitimo); tokiu atveju taikoma ši tvarka;

b) hipoteka užtikrintų būsto paskolų ar kreditų atveju vienkartinis administravimo mokestis apima visas išlaidas, susijusias su hipoteka užtikrintos paskolos ar kredito vertinimu, suteikimu ar administravimu, arba kitas panašias išlaidas, būdingas paskolą ar kreditą teikiančios įmonės veiklai. Jeigu paskolos ar kreditai suteikti užsienio valiuta, administravimo mokestis taip pat apima bet kokią

valiutos konvertavimo mokestį, susijusį su pradiniu paskolos ar kredito išmokėjimu.

Kiti vartotojo mokėtini mokesčiai ir atlygintinos išlaidos, kuriuos įmonė taiko tokioms paskoloms ar kreditams, turi būti susiję su konkrečios paslaugos teikimu, išskyrus paskolos ar kredito suteikimą ar įprastą administravimą.

3. Šiuo metu tokia teisinė tvarka yra įtvirtinta *Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario* (2019 m. kovo 15 d. Įstatymas Nr. 5/2019, reglamentuojantis nekilnojamojo turto kredito sutartis); *jo 14 straipsnyje*, susijusiame su taisyklėmis dėl prekybos nekilnojamojo turto paskolomis skaidrumo, nustatyta:

„3. Išlaidos gali būti atlygintos arba mokesčiai imami tik už su paskolomis susijusias paslaugas, kurių aiškiai paprašė arba su kuriomis aiškiai sutiko paskolos gavėjas ar potencialus paskolos gavėjas, su sąlyga, kad jie yra susiję su faktiškai suteiktomis paslaugomis ar patirtomis išlaidomis, kurias galima įrodyti.

4. Jeigu susitariama dėl administravimo mokesčio, jis mokamas tik vieną kartą ir padengia visas paskolos vertinimo, administravimo ar suteikimo išlaidas arba kitas panašias paskolos davėjo veiklai būdingas išlaidas, susijusias su paskolos suteikimu. Paskolų užsienio valiuta atveju administravimo mokestis taip pat apima bet kokį valiutos konvertavimo mokestį, susijusį su pradiniu paskolos išmokėjimu.

Pažymėtina, kad pagal naująją teisinę tvarką administravimo mokestis ne tik traktuojamas kitaip nei kiti hipoteka užtikrintoms paskoloms ar kreditams taikomi mokesčiai, bet ir atitinka išlaidas, „būdingas“ su paskolos ar kredito suteikimu susijusiai veiklai, todėl neapima jokios kitos rūšies išlaidų, kurios nėra būdingos paskolos ar kredito suteikimui.“

2023 m. gegužės 29 d. sprendime *Tribunal Supremo* labai aiškiai nurodė, kad negalima vienareikšmiškai išspręsti klausimo dėl sąlygos, kurioje nustatytas administravimo mokestis, galiojimo ar negaliojimo, nes toks sprendimas priklauso nuo individualaus kiekvienos bylos nagrinėjimo atsižvelgiant į pateiktus įrodymus.

16 *Tribunal Supremo* minėtame sprendime Nr. 816/23 konstatavo, kad administravimo mokestis yra galiojantis; jis rėmėsi šiais argumentais:

finansų įstaiga visiškai įvykdė 1994 m. gegužės 5 d. įsakymą (*ratione temporis* taikomą teisės aktą). Tiksliau: i) mokestis apima visas paskolos vertinimo, suteikimo ar administravimo išlaidas, būdingas veiklai, susijusiai su paskolos suteikimu; ii) jis vadinamas „administravimo mokesčiu“, o ne suklaidinti galinčiais pavadinimais; iii) mokestis mokamas tik vieną kartą, sutartinių santykių pradžioje; iv) jo dydis, mokėjimo būdas ir data yra konkrečiai nustatyti sutarties sąlygoje. Mokesčio dydis nėra neproporcingas, nes mokestis sudarė 0,65 % paskolos pagrindinės sumos, o vidutinis jo tarifas paprastai siekia 0,25–1,5 % šios sumos.

- 17 Galiausiai teismai, vadovaudamiesi *Tribunal Supremo* sprendime Nr. 816/23 nurodytomis gairėmis, turi patikrinti, ar kiekviena nagrinėjama sąlyga atitinka skaidrumo ir turinio reikalavimus, nes administravimo mokesčiai nėra sutartyje numatyto atlygio dalis.

REZOLIUCINĖ DALIS

NUTARTA:

- 18 Sustabdyti bylos nagrinėjimą šiame proceso etape.
- 19 Pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad jis atsakytų į šiuos klausimus:
- 20 **Pirma.** Ar pagal Europos Sąjungos teisę draudžiamas toks *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) dėl paskolos administravimo mokesčio pateiktas išaiškinimas: pakanka hipotekos laiške nurodyti sutarties sąlygoje numatytą mokesčio dydį, kuris neviršija nustatytos ribos, kad būtų pripažinta, jog atsižvelgiant į *Direktyvos 93/13/EEB 4 straipsnio 2 dalį* sutarties sąlyga nėra nesąžininga dėl skaidrumo trūkumo, net jeigu toje sąlygoje nenurodytas mokesčio turinys ar mokėjimo terminas?
- 21 **Antra.** Jeigu vartotojas iš anksto informuojamas apie atitinkamą sąlygą, ši sąlyga laikoma nepatenkančia į *Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/17/ES* numatytą banko skolinimo veiklos sritį ir nesusijusi su palūkanomis už paskolą, ar sąskaitos faktūros neturėtų būti išrašomos ir paslaugos aiškiai nurodomos prieš įpareigojant vartotoją už jas mokėti ir ar toks veiksmų nesiėmimas neprieštarauja Europos Sąjungos teisei, nes materialiniu požiūriu jis turi poveikį minėtos sąlygos skaidrumui?

<...> [Baigiamosios procesinės formuluotės]